

Naturavtalen - juridiske virkemiddel for bruk og vern av sjøareala

24. oktober 2023

Nasjonal plankonferanse – Kampen om
sjøareala

HOLTH & WINGE

Ingrid Wang Larsen

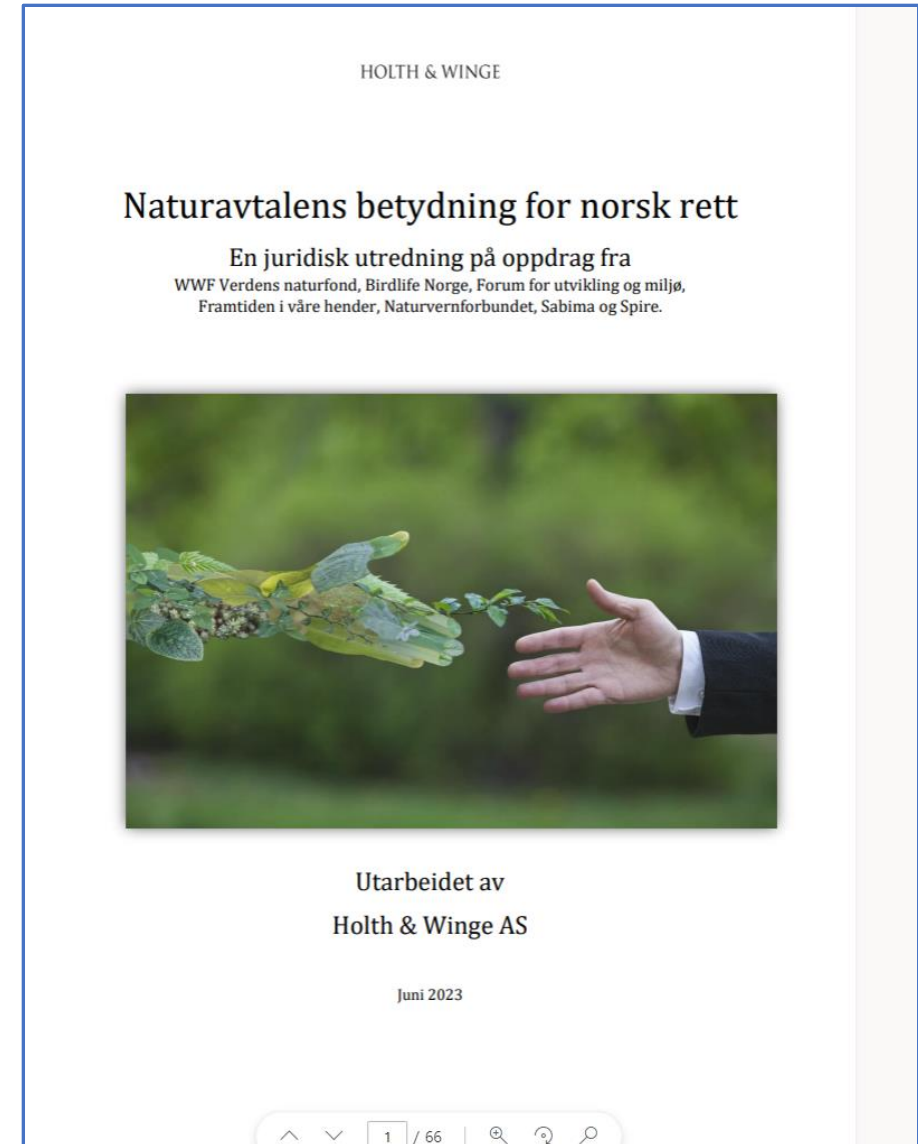
Holth & Winge AS

kontakt@howi.no

Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework («Naturavtalen»)

- Innhold

- Naturavtalen – hva er det?
- Utvalgte handlingsmål frem mot 2030
- Rettslige virkemidler for å ivareta handlingsmål 1 og 3 i sjøområdene i norsk rett

Naturavtalen – hva er det?

- Avtale mellom medlemslandene i **Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) fra 1992**
 - Global: 192 land har sluttet seg til konvensjonen
 - «Rammekonvensjon»
 - Partsmøtet («COP»): Det besluttede organ for konvensjonen (art. 23)
 - Kan vedta protokoller som er rettslig bindende for statene som slutter seg til dem
 - COP-beslutninger, «Soft Law», Arbeidsprogrammer mm.,
 - Naturavtalen følge opp tidligere rammeverk med mål
 - Biodiversity Targets, 2010
 - Aichi Biodiversity Targets, 2020 (Meld. St. 14
 - (2015–2016, Natur for livet).
 - Naturavtalen: Flere og mer ambisiøse mål
 - Mål og tidshorisonter med parallell til Parisavtalen (2050/2030)

«bevaring av biologisk mangfold, bærekraftig bruk av dets komponenter, og en rimelig og likeverdig fordeling av fordelene som følger av utnyttelsen av genressurser» (art. 1).

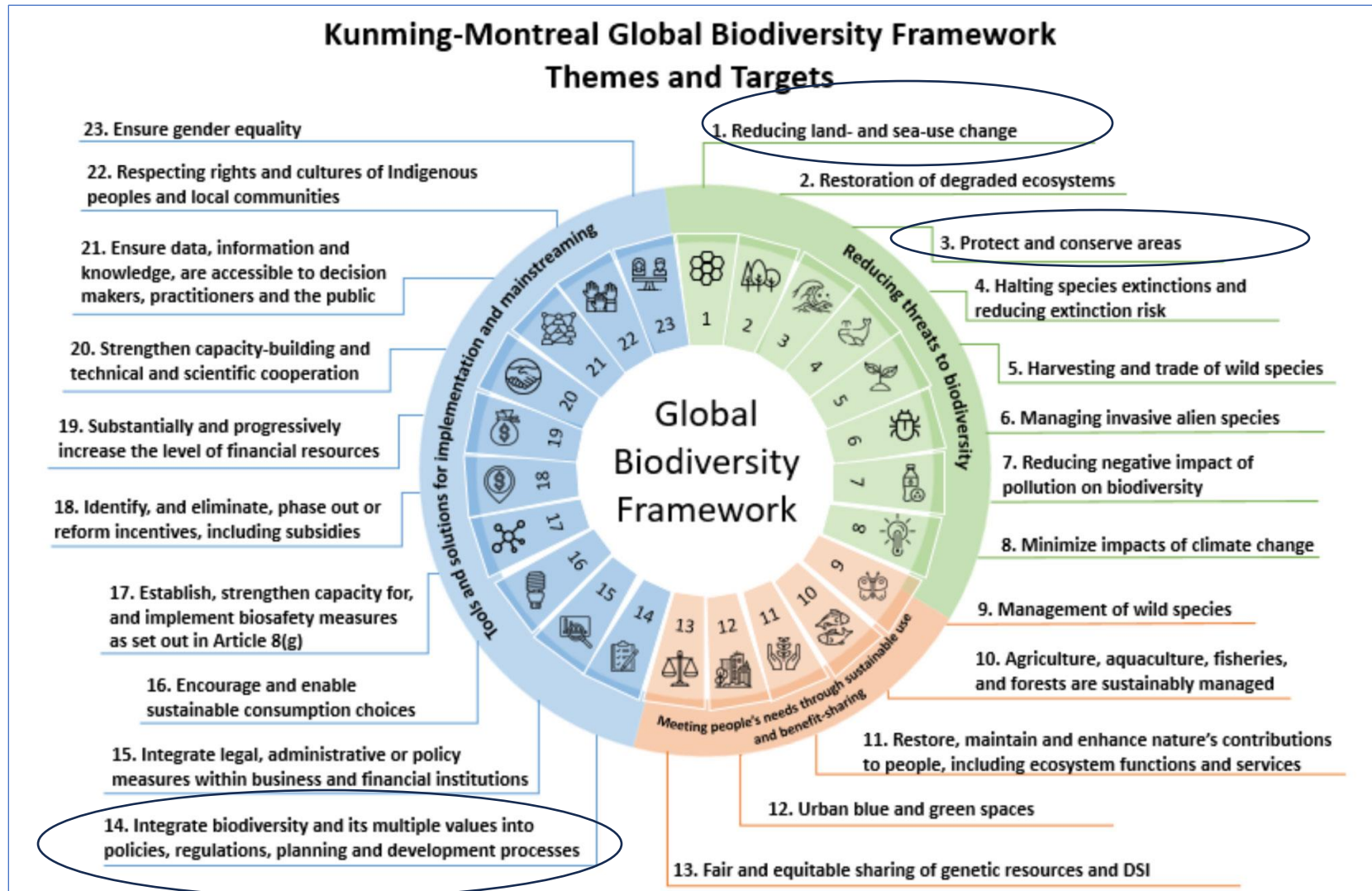
Naturavtalen – hva er det? (forts.)

- **Naturavtalens visjon, resultatmål og handlingsmål**
 - 4 langsiktige **resultatorienterte** hovedmål for 2050 (Goals)
 - 23 **handlingsorienterte** delmål for 2030 (targest)
- **Folkerettslig status**
 - COP-beslutning
 - Betydning for tolkningen av CBD
- **Gjennomføringsmekanismer**
 - Nasjonale planer og rapportering (høsten 2024)
- **Oppfølging i Norge**
 - Stortingsmelding på vei (2024)
 - Grunnlaget for første nasjonale plan
 - Miljødirektoratet utarbeider fag-grunnlaget (ila oktober 2023)
 - Oppfølging gjennom lovgivning?

Kilde: Miljødirektoratet

Naturavtalens 23 handlingsmål

Handlingsmål 1 og 3

MÅL 1

Sikre at alle arealer er omfattet av deltakende og helhetlig arealplanlegging som inkluderer hensyn til naturmangfold og/eller effektive forvaltningsprosesser som tar tak i arealbruksendringer på land og i hav, slik at tapet av arealer som er viktige for naturmangfold, inkludert økosystemer med god økologisk tilstand¹¹, nærmer seg null innen 2030, samtidig som urfolks og lokalsamfunns rettigheter respekteres.

Ingen omforent definisjon av «spatial planning»

- EUs havarealplanleggingsdirektiv 2014/89/EU (ikke inntatt i EØS-avtalen)

MÅL 3

Sikre og legge til rette for at innen 2030 er minst 30 prosent av arealene på land og i elver og innsjøer, og av arealene langs kysten og i havet, spesielt områder som er særlig viktige for naturmangfold og økosystemfunksjoner og -tjenester, effektivt bevart og forvaltet gjennom økologisk representative, godt sammenhengende og rettferdig forvaltede systemer av verneområder og andre effektive arealbaserte bevaringstiltak, med anerkjennelse av urfolksområder og tradisjonelle områder der det er aktuelt, og integrert i større landskaper og sjø- og havområder, samtidig som det sikres at all bærekraftig bruk, der dette er aktuelt i disse områdene, fullt ut er i samsvar med bevaringsformål, og at urfolks og lokalsamfunns rettigheter anerkjennes og respekteres, herunder rettighetene til deres tradisjonelle områder.

Definisjon av verneområder i

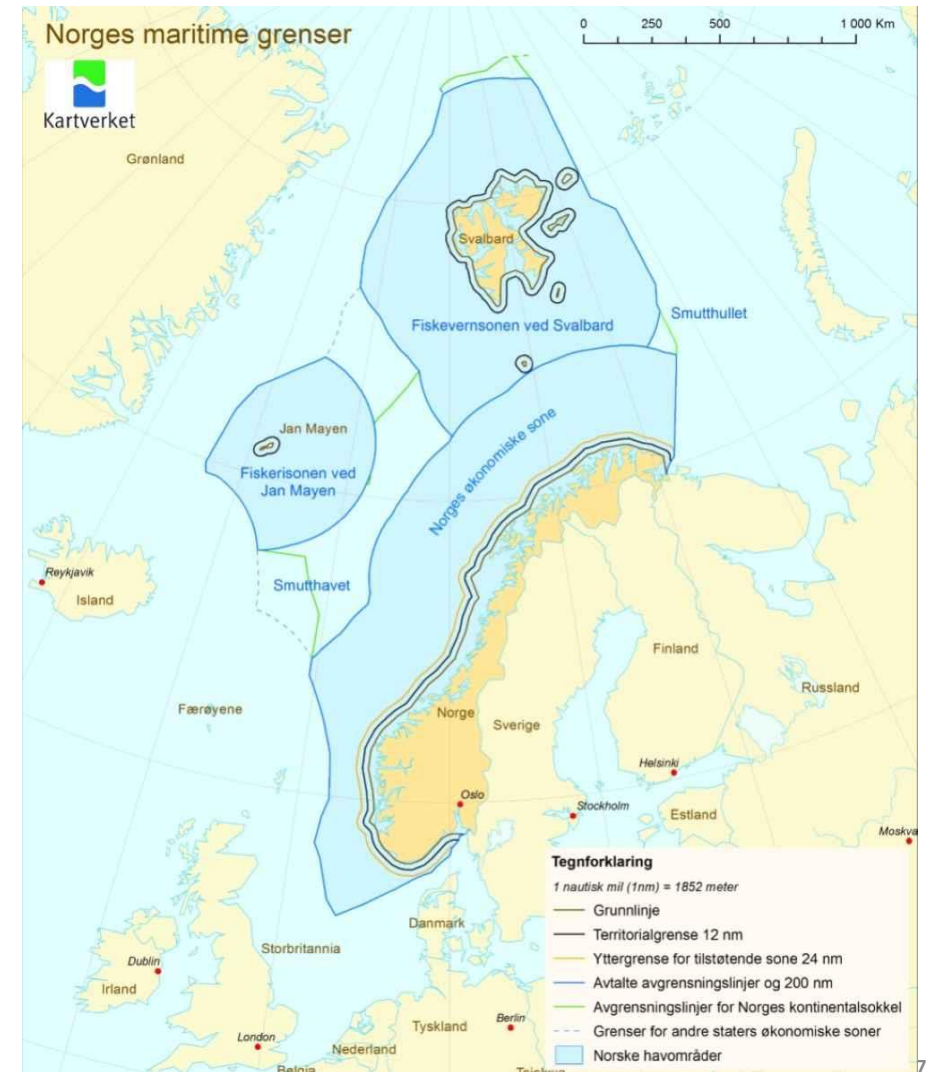
Biomangfoldkonvensjonen, art. 2.

Utviklet retningslinjer for verneområder

Virkemidler for å ivareta/oppfylle mål 1 og 3 i kyst og hav i norsk rett

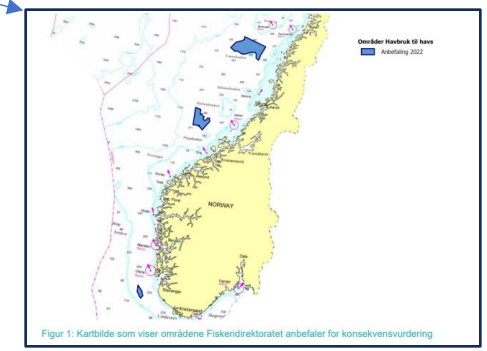
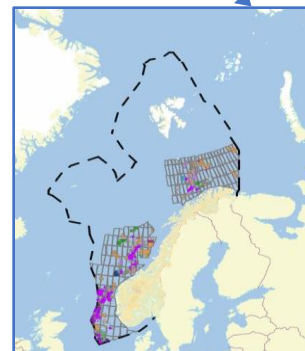
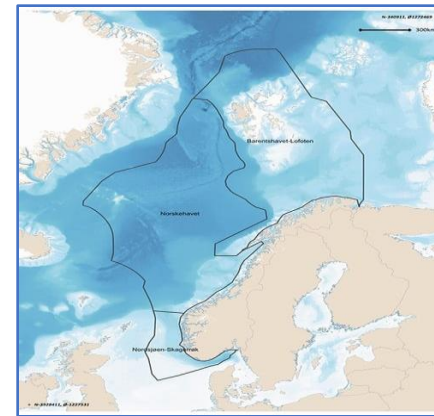
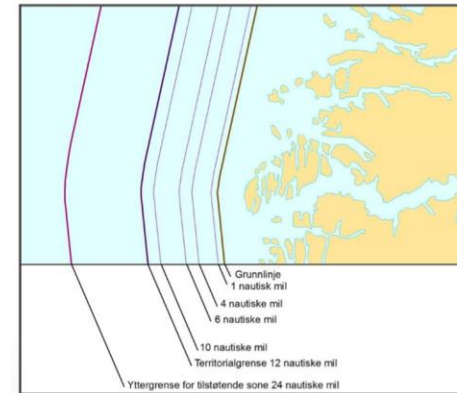
1) Deltagende og helhetlig arealplanlegging av sjø- og kyst for å stanse tap av arealer som er viktige for naturmangfoldet

1) Virkemidler for «vern» av sjøareal i norsk rett

DELMÅL 1: Deltagende og helhetlig arealplanlegging i kyst og havområder

- **Innenfor grunnlinjen + 1 nautisk mil: Plan- og bygningsloven**
 - Rettslig bindende planer for arealbruken, medvirkning og deltakelse
 - Er alle kommuner like «flinke» til å avklare arealbruken i kystsonen?
 - Uklare grenser mellom plan- og bygningsloven og sektorregelverket
 - Fortsatt lokalt selvstyre eller sterkere statlig/regional styring?
- **Utenfor plan- og bygningslovens virkeområde:**
 - **Statlige forvaltningsplaner for havområdene**
 - Forvaltningsplan for Barentshavet – Lofoten, Norskehavet og Nordsjøen – Skagerrak
 - Stortingsmeldinger (Et politisk dokument, uten lovhjemmel)
 - Deltakelse og medvirkning?
 - Godt nok styringsverktøy?
 - **Forvaltningssystemer for nærmere angitt virksomhet etablert gjennom sektorlovgivningen**

Meld. St. 27 (2022 –2023)

Kapittel 2: Vi vil gje kommunane handlingsrom, slik at dei kan planleggje for eit godt samfunn og samarbeide om gode løysingar

NOU 2023: 23: Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping

6. En statlig myndighet bør overta større deler av ansvar og myndighet for å utarbeide og vedta arealplaner for sjøområdene. Det må sikres at kommunene er tilstrekkelig involvert i prosessene.

Figur 1: Kartbilde som viser områdene Fiskeridirektoratet anbefaler for konsekvensvurdering

DELMÅL: 2: Virkemidler for vern i kyst og havområder

- **Vernstatus:**

- Om lag 4,2 pst. av norske hav- og kystområder er vernet (Meld.St. 29 (2020-2021)).

- **Naturmangfoldloven kap. V**

- Kan ikke opprette verneområder utenfor Norges territorialfarvann, jf. § 2

- Ikke i tråd med Biomangfoldlovutvalgets lovforslag

- Marine verneområder (§ 39) eller andre verneformer

- **Havressursloven § 19 (Marine beskyttede områder):**

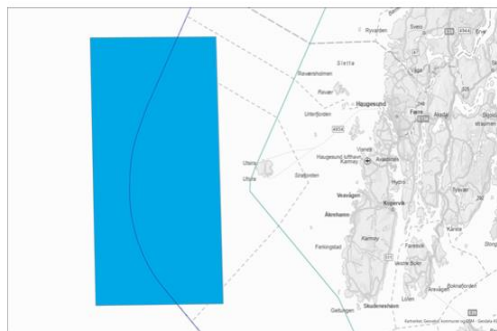
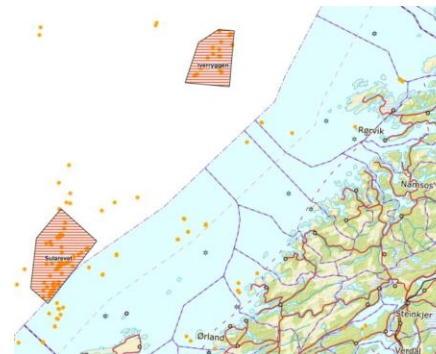
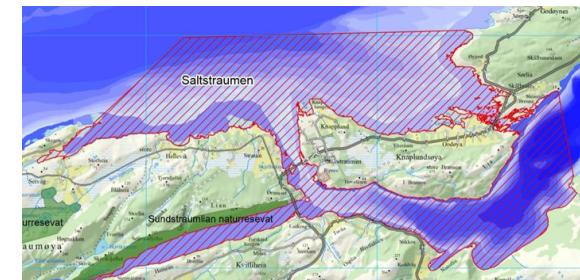
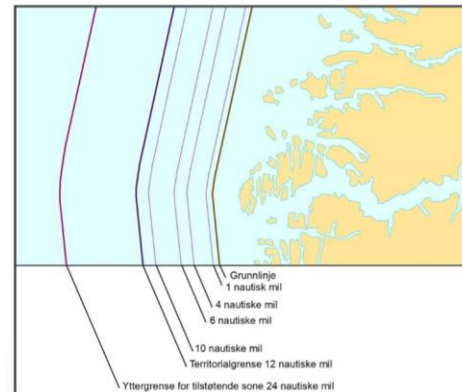
- Kan regulerer og forby høsting og utnytting av viltlevende marine ressurser.

- **Forholdet mellom lovene der virkeområdet overlapper**

- Nml. § 39 syvende ledd: «*Marine områder der beskyttelsen **kun** består av nærmere bestemte regler om utøving av fiske, fastsettes etter havressurslova*»

- **Havforvaltningsplanene («Særlige verdifulle og sårbare områder»)**

- **Ny havmiljølov**

«Utsira Nord overlappar i betydeleg grad med Karmøyfeltet som har fått status som særleg verdifullt grunna høg biologisk produksjon. At eit areal har fått status som særleg verdifullt inneber ikkje at det er eit verneområde som ekskluderer annan aktivitet, men signaliserer at det er viktig å vise særleg aktsemd i desse områda.» (OED, høringsnotat, 2. juli 2019)

DELMÅL: 2: Verneområder i kyst og havområder (forts.)

- Plan- og bygningsloven som «vernelov» i kystsonen

- **Kommuneplanens arealdel**

- Pbl. § 11-7, Arealformål nr. 6

6. Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone.

Underformål:

ferdsel, farleder, fiske, akvakultur, drikkevann, natur- og friluftsområder hver for seg eller i kombinasjon.

- Pbl. § 11-11 nr. 3: Tredimensjonal styring
«Bruk og vern av vannflate, vannsøyle og bunn»

- **Reguleringsplan?**

- Kunnskapsgrunnlaget for å identifisere viktige naturområder?

- **Eksempel på «vern» av tareskogen**

- Gamle Roan kommune og taretråling

Forskrifter til havressursloven
(rullerende tarefelt)

KOMMUNEPLANENS AREALDEL
ROAN KOMMUNE 2019-2030

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN

